

ABSTINENCE JAKO VOLBA

FHS UK 2017

Předložená práce se věnuje zajímavému fenoménu – dobrovolné abstinenci u mladých dospělých. Toto téma považuji za velice nosné a skýtající velký potenciál. Práce byla do SIS odevzdána v rozpracovaném stavu a po formální stránce se nachází za hranicí přijatelnosti – je rozházené formátování textu, odkazy jsou zmatečné a nejsou uvedeny v jednotném formátu, je chybné číslování kapitol, velké nedostatky jsou i v závěrečném seznamu použitých zdrojů. Budu doufat, že v tomto stavu byla práce odevzdána omylem.

Díky tomu, že text se nachází v tak nepřehledné podobě, je pro čtenáře poměrně obtížné se v něm orientovat. V teoretické části autorka poměrně podrobně prezentuje statistiky týkající se užívání alkoholu mladistvými. U obhajoby by mohlo zaznít, jak to souvisí s vlastním výzkumným cílem. V dalších částech nabízí obraz abstinence jako jevu, který lze považovat za určitou formu sociální deviace a abstinující jedinci tudíž mohou být vystaveni sociálnímu tlaku ke změně svého postoje, potažmo chování. Domnívám se, že tato pasáž by mohla být doplněna o výsledky studií, které se této problematice týkají. Důvody abstinence jsou následně sumarizovány a kategorizovány do dvou skupin – vnější důvody a vnitřně zaměřené důvody. Uniká mi smysl tohoto dělení (v textu s ním dále pracováno není) a je otázkou správnost zařazení jednotlivých důvodů (proč by například doporučení lékaře mělo být vnitřním důvodem a naopak strach důvodem vnějším?). Také mám technickou připomínku k překladu – slovo „neighbour“ nemusí mít jen význam „soused“, ale také „bližní, blízký člověk“, což je pro autorčin text relevantní (postoje se přeci mohou utvářet /mimo jiné/ skrze významné druhé, nikoliv skrze to, že bydlí vedle...). Teoretická část pak končí náhle, není v podstatě formulováno východisko pro vlastní zkoumání.

Cílem empirické části je prozkoumat zkušenosti abstinujících s reakcemi okolí a také porozumět reakcím sociálního okolí na lidi, kteří dobrovolně abstinují. Výzkumná otázka formulovaná není. Představení záměru je stručné a také vzhledem k podobě teoretické části pak není jasné, proč autorka volí jako nástroj sběru dat polostrukturovaný rozhovor s abstinenty kombinovaný se zúčastněným pozorováním situace, v níž si figurant ve skupině jemu málo známých či neznámých lidí objedná nealkoholický nápoj. Osnova rozhovoru je představena poměrně zevrubně. Autorka by mohla u obhajoby zmínit, proč záběr rozhovoru přesahuje výzkumný cíl. V rámci akce Pivo hledající smysl by možná byla vhodnější, aby autorka poté, co byla označena hanlivě jedním z účastníků, neotevírala aktivně jiné téma, ale počkala by, jak se situace bude dál přirozeně vyvíjet bez jejího zásahu.

Rozhovory jsou zpracovány na solidní úrovni, na některých místech se objevuje vcelku povedená analýza i interpretace. Dle mého názoru si na to mohla autorka troufnout i na dalších místech, kde analýza zůstává na deskriptivní úrovni. Také bych ocenila, kdyby tématu *prožívání reakcí okolí* byla věnována mnohem větší pozornost (co to pro ně znamená, když dochází k náznakům vyloučení ze společnosti, atp.). Za nejlépe zpracovanou část bakalářské práce považuji diskuzi, která je zpracovaná přehledně a podrobně.

Chybí analýza zúčastněného pozorování – s poznatky, které prostřednictvím této techniky autorka získala, se nijak nepracuje. Dalším závažným nedostatkem je – jak jsem z textu pochopila – že participantů zúčastněného pozorování nedostali k dispozici informovaný souhlas, a to ani ex post (!!). Což i vzhledem k tomu, že byli nahráváni, považuji za krajně neetické. Bylo by vhodné, kdyby se k tomu autorka při obhajobě vrátila a svůj postup zdůvodnila (samozřejmě tak, aby toto zdůvodnění bylo v souladu s etickými principy).

Celkově mám z práce smíšené pocity. Téma je velice zajímavé a považuji za přínosné, pokud se mu někdo věnuje. Autorčinou silnou stránkou je práce s rozhovory, i když potenciál zůstal ještě zčásti nevyužit, ale na poměry bakalářské práce odvedla solidní výkon. Slabší je část teoretická, kde není na některých místech patrná zcela jasná návaznost na vlastní výzkumné počínání. Vzhledem k uvedeným připomínkám hodnotím práci na hranici přijatelnosti pro obhajobu, konečný výsledek bude záviset na průběhu obhajoby a usnesení komise.

V Praze dne 11. září 2017

Mgr. Eva Richterová